

Západočeská univerzita v Plzni

Ústav umění a designu

Bakalářská práce

ŠPERK PRO NĚKOHO

Markéta Šumová

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Ústav umění a designu

Oddělení designu

Studijní program Design

Studijní obor Design kovu a šperku

Bakalářská práce

ŠPERK PRO NĚKOHO

Markéta Šumová

Vedoucí práce: Petr Vogel, M. A.

Oddělení designu

Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....
Podpis autora

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
1.1 První ročník	1
1.2 Druhý ročník.....	2
1.3 Třetí ročník.....	2
1.4 Jiná tvorba.....	3
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	4
2.1 Axmanova Technika Modelování (ATM).....	4
3. CÍL PRÁCE	5
3.1 Smysly nevidomých osob.....	5
4. PROCES PŘÍPRAVY.....	6
4.1 Konzultace.....	6
5. PROCES TVORBY A TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	9
5.1 Sádrová forma.....	9
5.2 Tavený čedič.....	9
5.3 Vodní paprsek	10
5.4 Broušení	11
5.5 Kombinace s kovem	11
5.6 Výroba dřevěných objektů.....	12
6. POPIS DÍLA	13
6.1 Čedičová sada.....	13
6.2 Dřevěná sada.....	13
7. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	15
8. SILNÉ STRÁNKY A SLABÉ STRÁNKY.....	16
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	17
10. RESUMÉ.....	19
11. SEZNAM PŘÍLOH.....	21

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Má specializace se projevila až s nástupem na Ústav umění a designu, kde jsem se seznámila se šperkařským řemeslem. Během studia v ateliéru designu kovu a šperku jsem se snažila naučit postup výroby a technologii zpracování kovů. Postupně narůstající zkušenosti mi ukázaly jiný náhled na šperk. Právě technologie mi pomohla při realizaci jednotlivých klauzur.

1.1 První ročník

Téma zimního semestru znělo „Prsten pro někoho“. Nechala jsem se inspirovat optikou a to přesněji fresnelovou čočkou. Ta je tvořena soustavou koncentrických zobrazovacích prvků, jimiž se rovnoběžné paprsky s optickou osou lomí do ohniska.¹ Má menší hmotnost a tloušťku, kterou jsem využila pro svůj prsten. Konstrukcí prstenu v kombinaci s upevněním fresnelových čoček jsem chtěla vyjádřit optické efekty, které vytvářejí zajímavé obrazy s detaily prstů, nebo celé ruky, na kterých je prsten nasazen. Po obvodu prstenu je přichycena osička, na níž jsou v celé délce vložena otočná ramínka z pakfongu. Na konci jednotlivých ramínek je přichycena čtvercová fresnelova čočka. Tento prsten je určen pro doktora. Měl by poukázat na zkoumání a detailní práci doktorů.

V letním semestru jsem se zabývala tématem „Objekt v různých materiálech“. Vybrala jsem si papírový kapesník. Využila jsem tvar od složeného kapesníku, až k jeho postupné deformaci. Tím, že jsem kapesník převedla do hliníkové, gumové, pryskyřicové, porcelánové, dřevěné a voskové podoby, jsem znehodnotila funkci papírového kapesníku, ale povýšila jsem ho materiálem.

¹ Malý P., Optika, Praha, 2008, ISBN 978-80-246-1342-0

1.2 Druhý ročník

„Zapínání“ bylo zadání třetí klauzurní práce. Nechala jsem se inspirovat mojí fobií na knoflíky. Koumpounofobie je přesný název pro fobii, kterou někteří lidé trpí. Člověk s tímto omezením nesnese knoflíky na sobě, ale i na ostatních.² Vytvořila jsem tedy takové zapínání, které mi nevadí. Jde o jednoduchý systém. Celý objekt se dá roztáhnout a tak umožňuje lehké nasazení látky. Jednotlivé nerezové části knoflíku jsou spojeny mosaznými nýtky. Vzniká tím možnost jednoduchého manipulování, když chceme knoflík roztáhnout a naopak. V objektu je zasazen magnet, který drží obě dvě části spojené.

Poslední klauzurní práce byl „Šperk spojený s hlavou“. Nechala jsem se inspirovat reflexními body na nohou. Vyobrazovala jsem pouze ty body, které jsou propojené s hlavou. Tyto body se nacházejí v oblasti prstů. Reflexní body spojené s hlavou jsem začlenila do brože a náramku. Brože jsou zhotoveny ve více verzích. Například jako prořezávaná kolečka, která jsou umístěná v obdélníkovém tvaru. Odstup prořezávané části dodává plasticitu celé broži. Další brož je doplněna plastovou fólií nebo měkkým silikonem. Celý základ broží je z nerez. Všechny jsou uchyceny jehlami, které prochází jednotlivými očkami. Očka jsou elegantním doplňkem celé brože. Členitá brož hraje všemi barvami díky naklonění jednotlivých částí. Na podobném principu jsem vytvořila také náramek. Lycra je vedena po obvodu na obou stranách. Jednotlivé části jsou kombinovány hliníkovými stěžejkami a tím vzniká prostor mezi dílky.

1.3 Třetí ročník

Ve třetím ročníku zimního semestru jsem se zabývala zpracováním bakalářské práce a semestrálního úkolu. Tématem semestrální práce bylo „Tajemství“. Vytvořila jsem sérii broží, které v sobě obsahují letecký pohled na

² veruce.cz: koumpounofobie [online],[dne 21. 3. 2013], Dostupné na:<<http://blog.veruce.cz/psychika/psychicke-poruchy/koumpounofobie-fobie-z-knofliku/>

místa, která jsou pro mě významná. Jde o jednoduché schéma ulic. Materiály jsem kombinovala, použila dřevo a plexisklo a ulice jsou vyobrazeny z kovu.

1.4 Jiná tvorba

Díky technologii jsem se naučila větší samostatnosti, kterou mohu využít k vytváření dalších šperků. Pozornost soustřeďuji i na zasazování drahých kamenů. Vytvořila jsem stříbrné prsteny, kam jsem zasadila růžový a bílý safír. Stejně ta jsem zasazovala safír i do náušnic. Nemohu opomenout i brože, které jsou vytvořené pomocí techniky cizelování a vytlačování. Na brožích jsou vytvořené geometrické a přírodní vzory.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Tématem mé bakalářské práce se stal „Šperk pro někoho“. Ze začátku jsem nemohla přijít na to, kdo by mi nahradil slovo „někoho“. Po dlouhém bádání jsem přišla na zajímavou skupinu lidí, pro kterou bych ráda vytvořila šperk. Jedná se o nevidomé osoby.

Jako malá jsem jezdila se svou maminkou do její práce. Pracuje v domově pro mentálně postižené. Každoročně pořádají Festival porozumění, kam zvou výtvarné a hudební umělce, různá sdružení a také osoby s mentálním postižením. Na jeden z těchto festivalů přijela skupina, která se nazývá Sdružení Slepíků. Jedná se o Mezinárodní Centrum Axmanovy Techniky Modelování, kde se nevidomí učí řemeslo. Dozvěděla jsem se, že nevidomí lidé od narození nevnímají perspektivu, tak jak to zná vidící člověk. Představují si prostor podobnější 2D světu. Velmi mě fascinuje, jak nevidomí člověk dokáže vnímat 3D svět a modelovat v prostoru.

2.1 Axmanova Technika Modelování (ATM)

ATM je chráněná průmyslovým patentem České republiky pro její zachování výhradně pro lidi se zdravotním postižením. „Mezinárodní centrum ATM založili manželé Axmanovi roku 2000 v Tasově na Vysočině. Centrum navázalo na činnost brněnského Ateliéru hmatového modelování, který vedl Štěpán Axman od roku 1994. Po mnohaletých zkušenostech modelování s nevidomými se z obecného hmatového modelování vyčlenila řemeslná technika práce s hlinou. Ta byla po zpracování výukových osnov nazvána Axmanovou technikou modelování. Technika spočívá v tom, že nevidící zpracovává hlinu za pomoci svírání ruky, ze které vylézá tzv. had. Tento had slouží jako měřítko pro tvorbu soch.“³

³ Slepíši: technika ATM [online],[Cit. dne 21. 3. 2013], Dostupné na:<<http://www.slepisi.eu/cs/technika-atm>

3. CÍL PRÁCE

Během studia na Ústavu umění a designu v ateliéru kovu a šperku jsem se naučila vnímat šperk i jiným způsobem. Svou bakalářskou práci zaměřuji jednak na estetickou část, ale hlavně se soustřeďuji na praktickou a účelovou část. Chci využít ostatní smysly, které mají nevidomí a to hlavně hmatové.

3.1 Smysly nevidomých osob

„Nevidomí mají problém získat informace z okolního světa zrakovou cestou a proto převážně využívají kompenzační smysly, především hmat a sluch.“⁴

„Hmatové vnímání kompenzuje bezprostřední poznání okolního světa nevidomých. Hmatové vnímání se od zrakového liší kvalitativně i kvantitativně. Probíhá postupně od částí k celku, větší předměty nelze vnímat najednou. Tento způsob poznávání je časově náročnější, únavnější a vyžaduje účast psychických procesů jako je koncentrace pozornosti, paměť a myšlení. Aktivní hmat – haptika vzniká jako výsledek aktivního ohmatávání objektů. Haptika má svá pravidla a docílí se jí nácvikem.“⁵

Má práce spočívá v procvičování a k rozvoji hmatu. Dá se to přirovnat k tzv. hmatkám. Jde o malý předmět do ruky, který napomáhá zlepšit a vycvičit hmat.

⁴ P. Hamadová, L. Květoňová, Z. Nováková: Oftalmopedie, Brno 2007, str. 39

⁵ P. Hamadová, L. Květoňová, Z. Nováková: Oftalmopedie, Brno 2007, str. 62

4. PROCES PŘÍPRAVY

Pro zpracování bakalářské práce bylo nutné nahlédnout detailněji do světa nevidomých a pochopit jak vnímají různé předměty a objekty.

4.1 Konzultace

Prvním záchytným bodem se pro mě stala neviditelná výstava. Kde jsem si sama na pár minut vyzkoušela jaké to je být slepý. Průvodce Lukáš mě trochu uvedl do tohoto světa. Nevidí od svých 6 let. Jeho názor na dnešní moderní umění je velice zajímavý. Pro něj je dnešní design tak trochu nudný. Jde o jednoduché lineární tvary, které mu nepřijdou zajímavé. Snažil se mi tím říci, že stačí i jediný jednoduchý detail pro vytvoření něčeho zajímavého. Ten pocit, že si daný předmět dokáže osahat rukou a narazit na něco nepřírozeného, co vybočuje z jednoduchého tvaru je pro něj úžasný. Vždy v kapse nosí několik vybraných předmětů. Jedná se o předměty dřevěné, kovové a kamenné.

Poté jsem se rozhodla navštěvovat Tyfloservis a Tyflocentrum, kde jsem se seznámila s dalšími lidmi. Slovo TYFLOS - slepý pochází z řečtiny. „Tyflocentrum představuje místo, kde se schází nevidomí a slabozrací lidé a kde nacházejí pomoc při svém nelehkém údělu.“⁶

V Tyflocentru jsem nemluvila jen s nevidomými, ale také se zaměstnanci, kteří s nimi pracují. Ti na to pohlíží z praktického hlediska a poradili mi, ať se zaměřím na procvičování smyslů. Když se narodí dítě s postižením zraku, tak to pro něj je naprosto přirozená situace, až do té doby kdy mu většinou rodiče řeknou, že nevidí a tudíž má nějaké postižení. Pro to dítě je to najednou obrovský šok, se kterým se musí vyrovnat a naučit se s tím žít. Proto existují tzv. hmatky a pomůcky na vycvičení hmatu. Hmat slouží nevidomým jako jejich zrak. Musí se naučit velmi pečlivě poslouchat. A několik dalších věcí, které jsou pro nás automatické díky zraku. Nejen děti se to musí učit. Lidé přicházejí o zrak i během života, ať už je to

⁶ tyflocentrum:[online],[Cit. dne 22. 3. 2013], Dostupné na:< <http://www.tyflocentrum.cz/>

způsobeno dědičnou vadou nebo nějakou nehodou. I oni musí začít využívat ostatní smysly, aby si byli schopni nahradit zrak.

Navštívila jsem Tasov, kde je Sdružení Slepíků. Tam jsem se poprvé setkala s nevidícími od narození. Ala a Petr měli zas úplně jiný náhled, než kdokoliv jiný s kým jsem předtím mluvila. Paní Axmanová, která vyučuje hodiny modelování se mi snažila připodobnit, jak vnímají prostor nevidící od narození. Přirovnala to k analytickému kubismu. Zobrazovaný předmět je rozložen na jednotlivé geometrické tvary, které jsou pak zobrazeny neperspektivně vedle sebe. Například na otázku, jak by zobrazili skleničku mi odpověděli: „ sklenička je kruh“. Když zavřu oči a přejeďu prstem po okraji skleničky, tak vnímám jen ten kruh. Tím chci říci, že spíše vnímají jen dva ze tří pohledů. A právě ve Sdružení Slepíků se jim snaží připodobnit zákony perspektivy a vtáhnout je do 3D světa.

Měla jsem mnoho otázek. Jedna z nich směřovala na Braillovo písmo ve spojení se šperkem. Odpověď byla jasná, pokud si budou chtít číst tak si vezmou knihu, ne šperk.

Do Tasova jsem si sebou vzala několik malých geometrických předmětů odlitých ze sádry. Předměty s různými tvary a povrchem. Ale jako první jsem jim do ruky podala odlitý kámen čedič, který jsem dostala ve firmě Eutit jako vzorek. Pak následovaly odlité objekty ze sádry. Když jsem se jich zeptala, co se jim líbí nejvíce? Všichni reagovali stejně, ten první tedy čedič. Byl jim příjemný na dotek a užívali si i nepatrné detaily, které byly na čedičovém vzorku. Hlavně se jim líbilo, že kámen v sobě udrží poměrně dlouho teplo, poté co se nahřeje. Když jsem přešla k otázce jaký tvar ze sádry je pro ně nejzajímavější, začali je různě kombinovat, popisovat struktury, které by pro ně byly zajímavé. Ocenili by variabilitu nebo pohyb v předmětu. Petr naopak ocenil nedostatky na jakémkoliv sádrovém odlitku.

Všechny tyto informace, které jsem nashromáždila, jsem se snažila začlenit do šperku. Zjistila jsem, že nevidomí většinou nemají rádi samotný kov. Vyhovuje jim pouze v kombinaci s jiným materiálem. Hodně z nich mi potvrdilo, že by nejraději nosili nějaký kámen nebo dřevěné šperky. Dřevo je příjemné

a mohou cítit i jeho vůni. Chtěla jsem proto využít různé druhy dřeva, které se liší váhově, strukturou a vůní. Dalším materiálem, o který jsem se začala zajímat je kámen a to přesněji čedič. Je to jediný kámen, který se dá odlévat. Mohla jsem tedy odlít tvar, který je vhodný jak do ruky, tak i jako estetický šperk. Čedič má pár vyhovujících vlastností, které jsem chtěla ukázat. Dá se ohřát a vydrží dlouho teplý. Stačí ho jen ponořit do teplé nebo horké vody. Kámen pohltí teplo, které se pomalu vytrácí. S povrchem kamene se dá různě pracovat a navíc je odolný. A právě tento kámen, jsem použila v kombinaci s kovem.

5. PROCES TVORBY A TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Proces tvorby je poměrně zdlouhavý. U čediče se jedná o několik postupů - od sádrového modelu, odlévání, řezání na vodním paprsku, broušení diamantovým pilníkem, leštění, až po kombinování hotového čediče s kovem. U dřeva jde o soustružení, řezání a broušení.

5.1 Sádrová forma

Prvotním základem je sádrový model. Jednotlivé sádrové dílky, které jsou ve finále z čediče, jsem sádrou lepila na sádrový hranol. Vzniklo sedm hranolů o rozměrech 7cm x 5cm x 23cm. Velkým problémem byla negativní místa, která bylo nutno odstranit ze sádrového modelu.

5.2 Tavený čedič

Odlít čedič v malém měřítku, který jsem potřebovala, nebylo vůbec lehké. Firma Eutit se zabývá odlíváním čediče a eucoru. „Čedič je vyráběn ze suroviny, která je svým materiálovým složením světově ojedinělá. Z taveného čediče, který má vynikající vlastnosti, zejména otěruvzdornost a chemickou odolnost, vyrábí firma obrovské množství výrobků s širokým uplatněním.“⁷

Nejmenší věc, kterou firma dokáže odlít, váží zhruba 125g a velikostně to vychází na cca 7cm x 4cm. To je velikost, která mi k mojí tvorbě moc nevyhovovala. Proto jsem musela vymyslet postup takový, aby mi to byli schopní odlít.

Jak už jsem výše zmiňovala, sádrové dílky jsem lepila na sádrové hranoly. A právě díky těmto hranolům, mi byli schopni ve firmě Eutit celý objekt i s jednotlivými dílky odlít. Celý sádrový model se obtisknul do písku směrem dolů, tak aby tavený čedič dobře zatekl do jednotlivých částí. Písek bylo nutné důkladně

⁷ eutit.cz: materiály [online],[Cit. dne 24. 3. 2013], Dostupné na:< <http://www.eutit.cz/materialy.html>

udusat, čímž vznikla písková forma. Odlívalo se to bez sádrového modelu, ten se z písku odebral. Rozžhavenou horninu, pak vlili do prázdné pískové formy, která byla předem připravena. Poté odlitý čedič vyjmuli z formy a prošel pecí. Jedná se o dlouhou pec, kde dochází k postupnému chladnutí přibližně 12 hodin. Kdyby nedošlo k postupnému chladnutí čedičového odlitku, tak by popraskal.

5.3 Vodní paprsek

„Základní princip technologie řezání vodním paprskem je jednoduchý. Ve stručnosti řečeno, voda tekoucí pod ultra vysokým tlakem z čerpadla přes vysokotlaké potrubí do řezací hlavy se změní v trysce na vodní paprsek o rychlosti až čtyřnásobně vyšší než rychlost zvuku. Celý proces však zahrnuje výzkumem a praxí důsledně prověřené materiály, technologii a design.“⁸

„Abrazivní vodní paprsek se odlišuje od vodního paprsku v několika směrech. U „čistého“ vodního paprsku nadzvukový proud vody nahlodává materiál. U abrazivního vodního paprsku slouží vodní paprsek k urychlování abrazivních částic (většinou granátu), které rozrušují materiál. Abrazivní vodní paprsek je stokrát, ne-li tisíckrát, výkonnější než čistý vodní paprsek. Obě technologie, tj. řezání čistým nebo abrazivním vodním paprskem, mají svoje místo ve výrobním procesu. Tam, kde čistý vodní paprsek řeže měkké materiály, abrazivní vodní paprsek řeže tvrdé materiály, jako jsou kovy, kámen, kompozity a keramika.“⁹

Díky abrazivnímu vodnímu paprsku jsme rozřízli jednotlivé čedičové dílky od hranolu. Tento způsob je nejvhodnější a hlavně dostupný pro oddělení čedičových částí. Po rozříznutí zůstanou jen požadované části. Použitím vodního paprsku vznikla na předmětech plocha, na kterou jednotlivé části navazují a vznikl tak celý

⁸ Flowwaterjet.cz: vodní paprsek [online],[Cit. dne 24. 3. 2013], Dostupné na:<
<http://www.flowcorp.cz/technologie-rezani-vodnim-paprskem-26/>

⁹ Flowwaterjet.cz: abrazivní paprsek [online],[Cit. dne 24. 3. 2013], Dostupné na:<
<http://www.flowcorp.cz/abrazivni-rezani-vodnim-paprskem-28/>

objekt. Tyto části jsem dále obrušovala a zbavovala ostrých hran po vodním paprsku.

5.4 Broušení

Jak už bylo zmíněno, čedičové odlitky se zbavují ostrých hran diamantovým pilníkem. Nejen hrany se brousí. Některé odlitky jsou broušením zbaveny pórovitého povrchu. Tento povrch je tvořen na základě pískové formy. Vybroušené hladké plochy se dále leští na filcovém kotouči. Po vyleštění je povrch velmi příjemný na dotyk.

5.5 Kombinace s kovem

Jednotlivé čedičové objekty jsou kombinovány prořezávaným plíškem nerezové oceli.

„Nerezová ocel se dobře leští a je odolná proti vodě, vodní páře, vlhkosti vzduchu, jedlým kyselinám i slabým organickým a anorganickým kyselinám a má velmi rozličné možnosti použití jako např. pro šperky a umělecké předměty.“¹⁰

Nerezová ocel byla vhodným materiálem pro moji sadu šperků. Pokud má čedič obsahovat teplo, je nejvhodnější ho položit do teplé nebo horké vody. A právě z důvodu odolnosti vůči vodě jsem si nerezovou ocel vybrala.

Dva šperky z čedičové sady jsou kombinovány magnetickou nerezovou ocelí. Jde o šperky variabilní a každý si je může nastavit podle citu. Magnetická nerezová ocel reaguje na neodymové magnety. Ve čtyřech čedičových objektech je vyvrtaná díra za pomoci diamantového vrtáku. Do díry je vložen neodymový magnet o rozměrech 8x5 milimetrů. Magnet je přilepen dvousložkovým lepidlem. Přes magnet je na rovnou plochu přilepen tenký prořezávaný nerezový plíšek. Tím je šperk začištěn a dokonale přilne k druhé straně.

¹⁰ intersign.cz: materiál nerez [online],[Cit. dne 5. 4. 2013], Dostupné na:<
http://intersign.cz/index.php?c_id=18

5.6 Výroba dřevěných objektů

U dřeva jsem využila jeho hmotnost, povrch a vůni. Proto jsem vždy kombinovala dva druhy dřeva rozdílných vlastností. První kombinací je Divoká oliva s Bocote. Druhá kombinace je Bahenní dub s Finskou břízou.

Jako u čedičové sady, tak i u dřevěných objektů jde o geometrické tvary. Soustružením a broušením se dosáhne oblých tvarů. Stejně jako u čediče je do dřeva zapuštěn neodýmový magnet. Povrch dřeva je vyhlazený v oblých částech. Na rovné ploše je vyrytá kresba dřeva.

6. POPIS DÍLA

6.1 Čedičová sada

Čedičová sada se skládá z mnoha odlitků. Jednotlivé části jsou geometrického tvaru. Čedičové šperky se skládají ze dvou částí, které po spojení vytvářejí celek. Vytvořila jsem tři typy objektů.

První je variabilní šperk. Šperk obsahuje tři skosené kuželovité tvary a dva skosené vejcovité tvary. U jednoho kuželovitého a vejcovitého tvaru je zabudovaný neodymový magnet. Přes magnet je přilepený 0,3 milimetrů magnetický nerezový plíšek. U ostatních kusů najdeme na podstavě tenký plíšek z magnetické oceli. Díky magnetické nerezové oceli se kuželovité a vejcovité tvary mohou různě kombinovat. Každý z těchto pěti kusů má jiný povrch. Je tedy možnost si zkombinovat například hrubý s hladkým povrchem. V kovovém plíšku jsou vylaserovaná malá kolečka a čtverce. Šperk se dá zavěsit pomocí navrtané dírky v kamenu. Na stejný princip je další šperk. Ten má tvary polokoule. Celek tvoří koule, u které si můžeme zvolit různý povrch kamene.

Druhým typem jsou pohyblivé šperky. Tyto šperky mají převážně abstraktní tvar. Velikostí padnou přímo do ruky. Opět se jedná o dvě části, které na sebe doléhají. Jsou spojeny nerezovou stěžejkou, která napomáhá rotujícímu pohybu dvou těles. Nerezová trubička je uchycena pomocí přilepených nerezových plíšků. Stěžeжка se otáčí a funguje jako uvolněný nýtek.

Posledním typem jsou samostatné čedičové odlitky, které se v průběhu práce pomocí technologie zdeformovaly. Parskem vznikly různé drážky. Tyto výřezy dodaly čedičovým odlitkům určitou zajímavost a lehkost.

6.2 Dřevěná sada

Dřevěná sada je tvořena ze čtyř druhů dřeva. Dva mají ploskovypuklý tvar čočky. Zbývající dva kousky pomocí magnetů vytvářejí vejcovitý tvar. Zkombinovala jsem Divokou olivu s Bocote. Druhá kombinace je Bahenní dub s Finskou břízou.

„Divoká oliva je dřevo těžké s krásnou žíhanou strukturou vhodné zejména pro soustružení a vyřezávání. Díky obsahu přírodního oleje je dřevo velmi odolné vůči vodě.“¹¹ Vybrala jsem jí pro její specifickou vůni po olivách. „Bocote je dekorativní tvrdá dřevina pocházející z jižní Ameriky. Je žlutě hnědá s tmavě hnědými vlákny.“¹² Tyto dva druhy dřeva, jak už jsem zmínila, tvoří vejcovitý tvar. Vyboulená část těchto dílků je hladká. Rovná plocha obsahuje v obou částech zabudované, silné neodyhmové magnety. Povrch na rovné straně je plastický a vykresluje strukturu dřeva.

„Bahenní dub je lehký, velmi tvrdý a houževnatý.“¹³ Finská bříza je zajímavá svojí strukturou a vůní. Spojením těchto dvou kusů vzniká čochka. Dub i bříza mají na rovné straně tenký, prořezávaný, nerezový plíšek. Obě části mají díru pro možnost uchycení.

Všechny čtyři objekty se dají kombinovat mezi sebou.

¹¹ dřevořezba.cz: divoká oliva [online],[Cit. dne 20. 4. 2013], Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3390>

¹² dřevořezba.cz: bocote [online],[Cit. dne 20. 4. 2013], Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3367>

¹³ dřevořezba.cz: dub bahenní [online],[Cit. dne 20. 4. 2013], Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3391>

7. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Použila jsem nevšední materiál, který jsem povýšila do šperku. Tavený čedič se používá hlavně na dlažby, oblouky, kanalizační žlaby, trouby, cihly, speciální tvarové odlitky a mnoho dalších. Na základě těchto produktů je to velmi netradiční kámen v oblasti šperku. Původ čediče najdeme v rozžhaveném magmatu. „Dostane-li se magma až na povrch, vznikají *výlevné vyvěřelé (vulkanické) horniny* (např. rhyolit nebo čedič).“¹⁴ Tato hornina pro mě má obrovskou sílu stejně jako celá sada čedičových šperků.

Lidé vyhledávají drahé kameny. Obklopují se jimi už od počátku civilizace. Vzácné a drahé kameny byly a jsou chápány jako ikona bohatství a moci. Mystická přitažlivost, jejich nádherné barvy a vnitřní hra by stačily samy o sobě, aby se pro mnohé staly drahocennými. Vzácnost, tvrdost a trvanlivost však jejich hodnotu zněkolikanásobily.¹⁵

Čedič není drahý kámen, ale má své přednosti. Vybroušením a vyleštěným dostává grafitový až černý vzhled, který je velmi příjemný na pohled. Na odlitém neopracovaném čediči můžeme najít barvy přirovnatelné k olejové skvrně.

Přínosem je také několikrát zmiňovaná variabilita šperku. Nastavila jsem určité mantinely, které nezmění charakter šperku. Dotyčný člověk si ho může tvarovat, pohybovat nebo jen držet v ruce. Chci dosáhnout toho, aby měl každý pocit, že si šperk přizpůsobil vůči sobě.

¹⁴ google.cz: magma [online],[Cit. dne 8. 4. 2013], Dostupné na:<
<https://sites.google.com/site/vulkanizmus/magma>

¹⁵ Cally Halová: *Drahé kameny*, Knižní klub 2005, str. 6

8. SILNÉ STRÁNKY A SLABÉ STRÁNKY

Při výběru tématu jsem si dala za cíl vytvořit šperk pro všechny nevidomé lidi. Po pár konzultací s nimi mi došlo, že to nelze. Každý člověk s postižením zraku je individuální, sice jsou spojeni tím, že nevidí, ale nemůžeme je tzv. „házet do jednoho pytle“. Během času, který jsem s nimi strávila, jsem se obohatila o spoustu vědomostí a o uvědomění, že mám život mnohem jednodušší. Stresy a problémy, které mám, nic neznamenaají, oproti těm, se kterými se nevidomí potýkají každý den. Jsem ráda, že jsem tím prošla. I přes překážky, které mě od toho odrazovaly. Díky tomu jsem se mohla trochu přiblížit skupině lidí, která je pro mě velice záhadná.

Sada šperků, která vznikla na základě dlouhého bádání je propojením mé snahy se skupinou úžasných lidí. Pro mě je v těchto špercích daleko větší síla a význam, než ve špercích, které jsem dělala doposud. U dvou objektů je významná variabilita. Dají se měnit a polohovat, s jinými se dá zase pohybovat.

Dominantou celého šperku je vybraný materiál. Konkrétně jde o tavený čedič, který není obvyklý v oblasti šperku. Jeho velmi silnou stránkou je držení tepla a to vyhovuje velké části nevidících. Sada čedičových šperků má i své nevýhody. Bohužel je to kámen s nemalou hmotností.

Předem musím uznat, že vybrané téma vůbec není jednoduché. Svět nevidomých je pro mě jako vidícího člověka nepředstavitelný. Během konzultací jsem narazila na řadu nevidomých lidí, kteří nebyli dvakrát přívětivý vůči mně. Někteří se mě snažili přesvědčit, že je to naprosto zbytečná věc, ať změním téma mé bakalářské práce. Ale já si přesto stála za svým. Je to velmi rozsáhlé téma, které by bylo lepší zpracovávat delší dobu. Docházela jsem na několik konzultací již od října minulého roku a přesto musím říct, že o nich vím velmi málo. V mé práci je vidět vývoj a přizpůsobení se nevidomým lidem, ale u zpracování takového úkolu je důležitý čas a léta studií. Myslím si, že jde o začátek, se kterým se dá dále pracovat.

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. Malý P., Optika, Praha, 2008, ISBN 978-80-246-1342-0
2. Hamadová Petra, Květoňová Lea, Nováková Zita: Oftalmopedie, Brno, 2007, ISBN 978-80-7315-159-1
3. Halová, Call: Příroda v kostce: Drahé kameny, Praha, Knižní klub, 2005, 160s. ISBN 80-242-1500-4

b) Internetové zdroje

1. veruce.cz: koumpounofobie [online],[dne 21. 3. 2013], Dostupné na:<<http://blog.veruce.cz/psychika/psychicke-poruchy/koumpounofobie-fobie-z-knofliku/>
2. Slepíši: technika ATM [online],[Cit. dne 21. 3. 2013], Dostupné na:<<http://www.slepisi.eu/cs/technika-atm>
3. tyflocentrum:[online],[Cit. dne 22. 3. 2013], Dostupné na:<<http://www.tyflocentrum.cz/>
4. eutit.cz: materiály [online],[Cit. dne 24. 3. 2013], Dostupné na:<<http://www.eutit.cz/materialy.html>
5. Flowwaterjet.cz: vodní paprsek [online],[Cit. dne 24. 3. 2013], Dostupné na:<<http://www.flowcorp.cz/technologie-rezani-vodnim-paprskem-26/>

6. Flowwaterjet.cz: abrazivní paprsek [online],[Cit. dne 24. 3. 2013],
Dostupné na:< <http://www.flowcorp.cz/abrazivni-rezani-vodnim-paprskem-28/>
7. intersign.cz: materiál nerez [online],[Cit. dne 5. 4. 2013], Dostupné na:<
http://intersign.cz/index.php?c_id=18
8. dřevořezba.cz: divoká oliva [online],[Cit. dne 20. 4. 2013], Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3390>
9. dřevořezba.cz: dub bahenní [online],[Cit. dne 20. 4. 2013],
Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3391>
10. dřevořezba.cz: bocote [online],[Cit. dne 20. 4. 2013], Dostupné na:<
<http://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=3367>
11. google.cz: magma [online],[Cit. dne 8. 4. 2013], Dostupné na:<
<https://sites.google.com/site/vulkanizmus/magma>

10. RESUMÉ

The name of my bachelor thesis became “Jewel for someone.” At the first moment I could not figure out by whom I would replace the word “someone.” After a long research, I came to an interest group of people, for which I would like to make my jewel. It was a group of blind people.

When I was a child I used to accompany my mother to her work. She has been working as a director of the institute for mentally disabled people. Besides other activities, the institute annually organizes The Festival of Understanding, to which various artists, associations, and mentally disabled people are invited. At one of these festivals I first met with the group called Association Slepíši. It is **The International Centre of Axman modeling Technique** for People with Disabilities, where blind people learn a whole variety of crafts. Throughout my research, I learned more about the life of a blind person. One of mine findings was that people who were born blind cannot perceive perspective as sighted people can - they perceive space similar to the 2D world. I am very fascinated by how blind people can perceive a 3D world and model in space.

Based on interviews of blind people I made a set of basalt and wooden jewelry. These jewels play mainly aesthetic and practical role. I focused on the senses, especially the sense of touch as well as smell and hearing. Jewelry is variable and flexible. The users can adjust and personalize the jewelry by their emotion, or change the structured parts with a smooth surface. On different parts of the jewelry, the users can practice the development of touch. Some jewels made from basalt are combined with stainless steel. Jewels are displayed in simple geometric shapes that fit in user’s hand.

The process of creation was quite long. The basalt has many processes from the plaster model, casting, cutting water beam, grinding by diamond file, polishing, to combining the basalt with stainless steel. Wood jewels have process of lathe-turning, cutting and grinding.

It is a very broad topic which would be better to handle for a longer period of time. I have been through several consultations since October 2012, however, I admit that I still know very little about blind people. In my thesis, the development and my adaptation to blind people can be visible. Still, such a task deserves more time and years of studies. I believe, that my thesis is a start with which it is possible to continue in further projects.

11. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1** Různé tvary a sádrové odlitky
- Příloha 2** Vybrané sádrové odlitky na hranolu
- Příloha 3** Odlité dílky do čediče
- Příloha 4** Řezání na vodním paprsku
- Příloha 5** Odřezané čedičové dílky
- Příloha 6** Broušení diamantovým pilníkem
- Příloha 7** Vrtání
- Příloha 8** Kombinace s nerezovou ocelí
- Příloha 9** Soustružení dřevěných šperků
- Příloha 10** Dřevěné šperky
- Příloha 11** Čedičová sada šperků
- Příloha 12** Etuje

Příloha 1

Různé tvary a sádrové odlitky

Foto: Tomáš Polák

Příloha 2

Vybrané sádrové odlitky na hranolu

Foto: Markéta Šumová

Příloha 3

Odlité dílky do čediče

Foto: Markéta Šumová

Příloha 4

Řezání na vodním paprsku

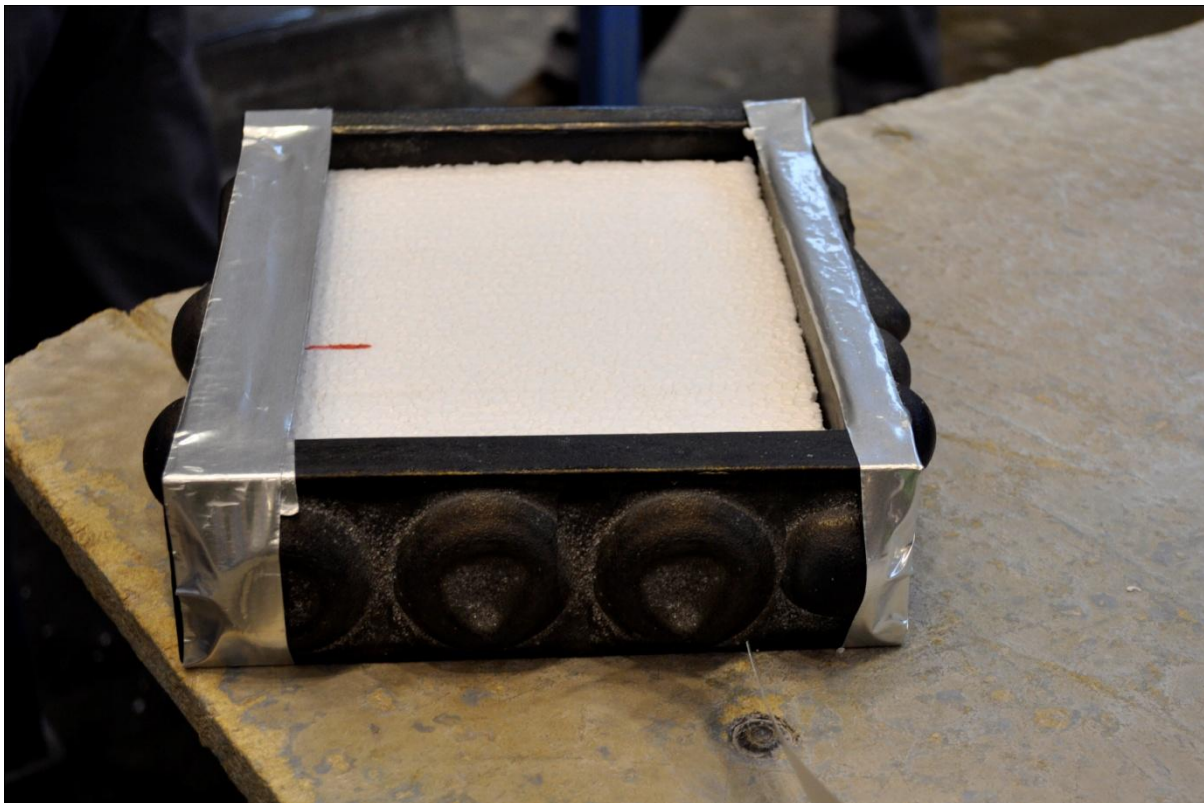

Foto: Markéta Šumová

Příloha 5

Odřezané čedičové dílky

Foto: Markéta Šumová

Příloha 6

Broušení diamantovým pilníkem

Foto: Tomáš Polák

Příloha 7

Vrtání

Foto: Tomáš Polák

Příloha 8

Kombinace s nerezovou ocelí

Foto: Markéta Šumová

Příloha 9

Soustružení dřevěných šperků

Foto: Markéta Šumová

Příloha 10

Dřevěné šperky

Foto: Tomáš Polák

Příloha 11

Čedičová sada šperků

Foto: Tomáš Polák

Příloha 12

Etuje

Foto: Tomáš Polák